

40.d Santral Nöropatik Baş ve Yüz Ağrısı

İdris KÖKEN¹
Hadiye ŞİRİN²

TANIMLAMA

Santral ağrı, santral sinir sisteminin lezyonu veya disfonksiyonu ile ilişkili ağrı olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre fantom ağrıda olduğu gibi santral mekanizmalar ağrının ortaya çıkmasında öncelikli neden olsa bile; periferik nedenler sonucunda oluşan ve santral sinir sistemini etkileyen ağrılar, santral ağrı olarak kabul edilmemektedir. Spinal kord arka boynuzunda veya trigeminal çekirdeklerde ya da daha yukarıya doğru beyin sapı boyunca çıkan somatosensoryel yollarda, talamusta, diğer subkortikal yapılar ve beyin korteksindeki lezyonların santral ağrıya neden olabileceği belirtilmektedir.

Gelişiminde en yüksek prevelans ilişkisinden, servikal spinal kord, beyin sapı ve spinotalamik-trigeminotalamik projeksiyonları alan talamusun ventral posterior nükleusundaki (VPN) lezyonlar sorumlu bulunmuştur.

IHS sınıflaması güncel sürümünde, baş ve yüz ağrısının santral nedenleri, Multiple Skleroz'a (MS) atfedilen santral nöropatik ağrı ve inme sonrası santral ağrı olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır.

Uluslararası Başağrısı Derneği kriterleri, MS'a atfedilen santral nöropatik ağrı sendromunu, bir dizi klinik semptomla birlikte tek veya çift taraflı kraniyoservikal ağrı şeklinde tanımlamaktadır. Duyusal semptomlar saptandığında merkezi sinir sisteminin demiyelinizasyonuna atfedilebilir, ancak kesin lokalizasyon genellikle zordur. Sessiz lezyonlar ve açıklanamayan belirtiler yaygındır. Santral ağrının varlığı, MS'in klinik başlangıcından birkaç yıl içerisinde ortaya çıkabileceği gibi bu tür ağrıların MS kliniğinde ilk semptomlar olabileceği de ileri sürülmüştür. Alternatif olarak MS klinik seyrinde, diğer semptomların ortaya çıkmasından 25 yıl sonra bile santral ağrı ortaya çıkabilmektedir.

Spinal kord arka boynuzu, trigeminal çekirdekler, beyin sapı bağlantıları, talamus, subkortikal yapılar, ilişkili kortikal yapılar santral ağrıya neden olmaktadır.

MS ile ilişkili ağrılar ilk semptom olarak ya da tanıdan çok sonra da ortaya çıkabilir.

¹ Uzm. Dr., Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi Algoloji Kliniği,

² Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji AD

KAYNAKLAR

1. Headache Classification Committee of the International Headache Society (IHS). The International Classification of Headache Disorders, 3rd edition. *Cephalalgia* 2018, Vol. 38(1) 1–211
2. Merskey H, Bogduk N. Classification of chronic pain: Descriptions of Chronic Pain Syndromes and Definitions of Pain Terms. Seattle: IASP Press 1994;59-71
3. Nappi G, Moskowitz M, Handbook of Clinical Neurology-Headache, Volume 97, Elsevier, 2011:693-701
4. Benoliel, Rafael, Sharav, Yair; Orofacial Pain and Headache, Second Edition, Quintessence Publishing Company Inc, 2015:458-460
5. Liampas A, Velidakis N, Georgiou T, et al. Zis P. Prevalence and Management Challenges in Central Post-Stroke Neuropathic Pain: A Systematic Review and Meta-analysis. *Adv Ther.* 2020 Jul;37(7):3278-3291.
6. Moisset X, Ouchchane L, Guy N, Bayle DJ, Dal-lel R, Clavelou P. Migraine headaches and pain with neuropathic characteristics: comorbid conditions in patients with multiple sclerosis. *Pain.* 2013 Dec;154(12):2691-9.
7. Nurmikko TJ, Gupta S, Maclver K. Multiple sclerosis-related central pain disorders. *Curr Pain Headache Rep.* 2010 Jun;14(3):189-95.
8. Villani V, Prosperini L, De Giglio L, Pozzilli C, Salvetti M, Sette G. The impact of interferon beta and natalizumab on comorbid migraine in multiple sclerosis. *Headache.* 2012 Jul-Aug;52(7):1130-5.
9. Krupina NA, Churyukanov MV, Kukushkin ML, Yakhno NN. Central Neuropathic Pain and Profiles of Quantitative Electroencephalography in Multiple Sclerosis Patients. *Front Neurol.* 2020 Jan 21; 10:1380.
10. Lin GY, Wang CW, Chiang TT, Peng GS, Yang FC. Multiple sclerosis presenting initially with a worsening of migraine symptoms. *J Headache Pain.* 2013 Aug 9; 14:70.
11. Wasner G. Central pain syndromes. *Curr Pain Headache Rep.* 2010 Dec;14(6):489-96.
12. Flaster M, Meresh E, Rao M, Biller J. Central poststroke pain: current diagnosis and treatment. *Top Stroke Rehabil.* 2013 Mar-Apr; 20(2):116-23.
13. Colloca L, Ludman T, Bouhassira D, et al. Neuropathic pain. *Nat Rev Dis Primers.* 2017 Feb 16; 3:17002.
14. Watson JC, Sandroni P. Central Neuropathic Pain Syndromes. *Mayo Clin Proc.* 2016 Mar;91(3):372-85
15. Saif, M.G.M., Hasan, M.A., Vuckovic, A. et al. Efficacy evaluation of neurofeedback applied for treatment of central neuropathic pain using machine learning. *SN Appl. Sci.* 3, 58 (2021).